

„Mała

architektura drewniana—

genius loci
Podlasia”

Bogata w makatki drewniana chatka dziadka i babki

Co było inspiracją do podjęcia inicjatywy?

Zainspirowaliśmy się tradycyjną architekturą drewnianą licznie reprezentowaną na wschodnim Podlasiu, w tym we wsi Soce. Niewątpliwie stanowi ona o *genius loci* oraz tożsamości kulturowej tego terenu. Podlaskie wsie są unikatowe przez swój układ przestrzenny, zachowane kolorowe, drewniane domy pochodzące z początku XX w. i udekorowane przepięknymi detalami, a także zróżnicowanie społeczno-kulturowe, mające przełożenie na obrzędowość, folklor i tradycje.

Wymieńcie trzy cele strategiczne inicjatywy.

- ◆ Edukacja regionalna prowadząca do podnoszenia społecznej świadomości dziedzictwa kulturowego i do umacniania chęci jego ochrony, a także korzystania z jego bogactwa.
- ◆ Pomoc dzieciom w poznaniu i zrozumieniu przestrzeni oraz kultury wsi. Kształtowanie świadomości roli materialnych i duchowych śladów przeszłości w budowaniu tożsamości.
- ◆ Promowanie idei, że architektura, kultura i natura mogą służyć edukacji.

Kto był zaangażowany w realizację przedsięwzięcia?

Do kogo kierowaliście projekt?

Projekt tworzyli studenci z koła naukowego „mała ARCHITEKTURA” z Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej pod opieką dr inż. arch. Magdaleny Sulimy, fundacja „Ocalamy Soce i okolice od zapomnienia” oraz Narwiański Ośrodek Kultury. Projekt został skierowany do mieszkańców województwa podlaskiego, zwłaszcza tych najmłodszych.

Opiszcie projekt. Jakie były najważniejsze etapy jego realizacji i jak ona przebiegała?

Wydarzenie *Bogata w makatki drewniana chatka dziadka i babki* odbyło się podczas Europejskich Dni Dziedzictwa w 2019 r. To inicjatywa z zakresu edukacji regionalnej dotycząca zagadnienia dziedzictwa. Studenci z koła naukowego „mała ARCHITEKTURA” przedstawili prezentację pt. *Zaprojektuj swoją podróż po Podlasiu*. Trasa prezentowała drewniane obiekty Podlasia o istotnych walorach kulturowych, liczne kolorowe cerkwie, zewnętrzne dekoracje na domach, elementy ich wyposażenia (piece kaflowe, tkaniny wyszywane przez gospodynie, makatki czy haftowane poduchy, dawniej stanowiące posag panny młodej). Ukazano także legendy, podania, pieśni czy tutejszą gwarę, która dziś powoli odchodzi w zapomnienie wraz ze starszym pokoleniem.

Kolejnym etapem były warsztaty architektoniczne, podczas których dzieci wcieliły się w rolę cieśli i zaprojektowały własne projekty elewacji domów. Warsztaty poprzedził miniwykład na temat architektury drewnianej wschodniego Podlasia, tradycyjnej konstrukcji chaty oraz dekoracji występujących na tutejszych domach. Dzieci poznały podstawową terminologię, dowiedziały się, kto i jak dawniej wykonywał zdobienia i jakie było ich symboliczne znaczenie w kulturze prawosławnej wsi.

Spotkaniu towarzyszyła wystawa zdjęć studentów z koła prezentująca drewnianą architekturę podlaskich wsi. Zwiedzający oglądali ją w plenerze w Muzeum Wsi Soce (tradycyjnej zagrodzie złożonej z domu, dwóch stodół i budynku inwentarskiego oraz wolno stojącej piwnicy), które w 2017 r. zajęło I miejsce w Konkursie na Najlepiej Zachowany Zabytek Wiejskiego Budownictwa Drewnianego w Województwie Podlaskim.

W jaki sposób wasz pomysł wiąże się z zagadnieniem dziedzictwa lokalnego i założeniami konkursu?

Wydarzenie *Bogata w makatki drewniana chatka dziadka i babki* miało zachęcić dzieci ze wsi Soce oraz z innych miejscowości do odkrywania Podlasia i do kreatywności, a przede wszystkim miało pokazać, że spuścizna przodków nie jest nudna. To głos w dyskusji nad ochroną materialnego i duchowego dziedzictwa Podlasia.

